

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
T.a.v. de Directeur-generaal, de heer drs. J.H. Schutte
Kempkensberg 12
9722 TB GRONINGEN

Pagina 1/4

Geachte heer Schutte,

De Nationale ombudsman ontvangt in toenemende mate klachten van Nederlandse oud-studenten die in het buitenland wonen en achterstallige schulden hebben bij DUO. Daarom zie ik aanleiding om uit eigen beweging¹ een onderzoek te starten naar de wijze waarop DUO achterstallige schulden int bij Nederlandse oud-studenten in het buitenland. Met deze brief leg ik u een aantal vragen voor ter beantwoording. De verantwoordelijk minister zal apart worden geïnformeerd over dit onderzoek.

Datum

Onderwerp

Opening onderzoek uit eigen beweging

Aanleiding en doel van het onderzoek

DUO heeft in 2013 een taskforce opgericht om oud-studenten met achterstallige studieschulden die naar het buitenland zijn verhuisd, op te sporen. Veel oud-studenten lopen ertegenaan dat DUO deze schuld binnen een voor hen niet haalbare termijn afgelost wil hebben. De Nationale ombudsman ontvangt daarover steeds meer klachten van Nederlandse oud-studenten die in het buitenland wonen. Zij klagen erover dat zij er niet in slagen om een voor hen haalbare betalingsregeling met DUO te treffen en dat DUO het middel 'paspoortsignalering' blijft toepassen met alle gevolgen van dien. Het doel van mijn onderzoek is om te beoordelen of DUO behoorlijk omgaat met deze oud-studenten die hun achterstallige schuld wel willen, maar niet binnen de gestelde termijn kunnen betalen. Bij de beoordeling zal worden uitgegaan van het normenkader zoals geformuleerd in het rapport van de Nationale ombudsman 'Invorderen vanuit het burgerperspectief'.²

Onderwerp van het onderzoek

De centrale vraag van mijn onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre worden achterstallige studieschulden van Nederlandse oud-studenten die in het buitenland wonen op behoorlijke wijze door DUO ingevorderd als zij wel willen, maar niet kunnen betalen?

Verzoek om antwoord op aantal vragen

Graag ontvang ik uw reactie op de hierna vermelde vragen.

Algemene vragen

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen op dit gebied heb ik algemene, kwantitatieve informatie nodig over de periode 2012 tot en met heden (voor zover deze informatie beschikbaar is). Ik verzoek u voor deze periode, afgesplitst per jaar, informatie te verstrekken op de volgende punten:

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63

post@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

¹ Op grond van titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

² Rapport 2019/005 van 9 februari 2019, zie bijlage 1.

1. Het aantal bij DUO geregistreerde onvindbare debiteuren.
2. Het totaal aan achterstallige studieschulden van debiteuren, woonachtig in het buitenland.
3. Het totale door DUO geïnde bedrag aan achterstallige studieschulden van debiteuren, woonachtig in het buitenland.
4. Het aantal door DUO (succesvol) getroffen betalingsregelingen met debiteuren, woonachtig in het buitenland.
5. Het totale door DUO geïnde bedrag als gevolg van het treffen van een betalingsregeling.
6. Het aantal verzoeken door DUO tot opname van gegevens van debiteuren in het Register paspoortsignaleringen.
7. Het aantal succesvol getroffen betalingsregelingen, na opname in het Register paspoortsignaleringen.
8. Het aantal gevallen waarbij DUO een internationaal opererend incassobureau of een incasso-advocaat heeft ingeschakeld en het resultaat van deze inschakeling.

Inhoudelijke vragen

Werkwijze inning studieschulden in het buitenland

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden is het van belang dat de Nationale ombudsman inzicht krijgt in de actuele werkwijze die DUO volgt als blijkt dat een oud-student, die in het buitenland woont, zijn of haar betaalverplichting van de achterstallige studieschuld niet nakomt. Ik verzoek u daarom in te gaan op de volgende vragen:

9. Kunt u stap voor stap de werkwijze beschrijven die DUO in de hierboven omschreven situatie volgt?
10. In hoeverre maakt DUO onderscheid tussen oud-studenten die niet kunnen en die niet willen betalen?
11. Welke middelen zet DUO in om de oud-student tot betaling te dwingen? Hoe bepaalt DUO welk middel wordt ingezet?
12. Wat is de werkwijze als een oud-student aangeeft dat hij geen betalingscapaciteit heeft? Welke bewijsstukken moeten aan DUO worden overgelegd?
13. Welke mogelijkheden voor een betalingsregeling zijn er en hoe komt een betalingsregeling tot stand?
14. In hoeverre laat DUO bij het bepalen van de duur van de betalingsregeling de persoonlijke en financiële omstandigheden van de oud-student meewegen? In hoeverre speelt de mate van de verwijtbaarheid (bijv. dat men zijn adres niet aan DUO heeft doorgegeven) een rol bij het bepalen van de duur van de betalingsregeling?
15. Als blijkt dat een oud-student te laat om een draagkrachtmeting heeft verzocht en blijkt dat er geen aflossingscapaciteit is, in welke gevallen stelt DUO zich dan op het standpunt dat de achterstallige studieschuld direct opeisbaar is en de debiteur het bedrag ineens moet betalen dan wel dat hij een betalingsregeling met DUO moet treffen? Zijn er situaties waarin DUO toch met terugwerkende kracht een draagkrachtmeting toepast en afziet DUO dwanginvordering?
16. Worden oud-studenten door DUO geïnformeerd over de noodzaak om jaarlijks een draagkrachtmeting bij DUO aan te vragen wanneer zij naar het buitenland verhuizen? Zo ja, hoe? Worden oud-studenten gewezen op de mogelijke gevolgen als zij een adreswijziging niet aan DUO doorgeven? En zo ja, hoe?
17. Kunt u een aantal voorbeelden beschrijven waarbij DUO aanleiding heeft gezien om – in afwijking van het algemene beleid – soepele betalingsregelingen te

treffen? Hoe vaak heeft DUO daartoe aanleiding gezien? En wat was de reden om af te wijken van het geldende beleid?

Pagina 3/4

18. Op welke wijze ziet DUO erop toe dat de internationale incassobureaus en incasso-advocaten die in opdracht van DUO werken op een behoorlijke wijze invorderen?
19. Ontvangt DUO klachten van oud-studenten over de toonzetting en bejegening van de afdeling Handhaving en Inspectie in berichten die gaan over de inning van achterstallige studieschulden in het buitenland? Zo ja, hoe worden deze klachten over het algemeen door DUO beoordeeld?

Paspoortsignalering

Bij het innen van studieschulden in het buitenland is paspoortsignalering een maatregel die door DUO wordt toegepast. Vanwege het stijgend aantal klachten dat ik daarover ontvang van oud-studenten die in het buitenland wonen, verzoek ik u een nadere toelichting te geven op deze maatregel. Graag ontvang ik uw antwoord op de volgende vragen over de toepassing van paspoortsignalering.

20. Wanneer dient DUO een verzoek in tot opname in het Register paspoortsignaleringen?
21. Wat gebeurt er met de paspoortsignalering als komt vast te staan dat niet verwijtbaar was dat het buitenlandse adres van een oud-student niet bekend was bij DUO?
22. Leidt het inzetten van paspoortsignalering tot een beter betalingsgedrag van oud-studenten die in het buitenland wonen en die naar aanleiding van de paspoortsignalering zijn getraceerd? Zo ja, kunt u dit toelichten?
23. In hoeverre handhaaft DUO de paspoortsignalering als een oud-student die naar aanleiding van paspoortsignalering is getraceerd, aantoonde dat hij over onvoldoende betalingscapaciteit beschikt? Is een dergelijke persoon volgens DUO ook nalatig als bedoeld in artikel 22, aanhef en onder b, van de Paspoortwet?
24. Het middel paspoortsignalering is bedoeld als uiterste maatregel om een oud-student ertoe te bewegen om de achterstallige schuld te voldoen³. In hoeverre wordt het middel door DUO op deze manier toegepast?
25. In de klachten die wij ontvangen geven sommige debiteuren aan dat zij de door DUO aangevraagde paspoortsignalering als bovenmatig dwangmiddel ervaren. Zij voelen zich door de signalering namelijk genoodzaakt om met DUO een betalingsregeling te treffen, als zij een paspoort nodig hebben om te kunnen reizen in verband met bijvoorbeeld ziekte (bij naasten) of voor werk. Hierdoor besluiten zij een regeling te treffen die zij niet kunnen nakomen. Graag uw reactie hierop.
26. In welke gevallen kunnen personen die zijn opgenomen in het Register paspoortsignaleringen en die niet aan hun betaalverplichting kunnen voldoen toch een paspoort krijgen?
27. In hoeverre wijst DUO betrokkenen op de mogelijkheid om in de overeenstemmingsprocedure⁴ met bewijsstukken een zwaarwegend belang aan te tonen waarvoor zij een paspoort nodig hebben, zodat alsnog een paspoort kan worden verstrekt voor een bepaalde duur?
28. Kunt u een aantal voorbeelden beschrijven waarbij DUO betrokken was en een overeenstemmingsprocedure heeft geleid tot intrekking van de signalering?

³ Zie blz. 44 van de Memorie van Toelichting bij de Paspoortwet (Kamerstukken II, 1987-1988, 20393, nr. 3).

⁴ Als bedoeld in artikel 44, lid 4, van de Paspoortwet.

Verzoek om stukken

Verder ontvang ik graag alle relevante documenten waarin het algemene beleid over betalingsregelingen en paspoortsignalering én de afwijkingen daarop, is vastgelegd.

Pagina 4/4

Reactietermijn en aanbod gesprek

Graag verzoek ik u om mij binnen twee weken na dagtekening van deze brief te laten weten op welke wijze u op deze brief wenst te reageren. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om uw antwoorden te geven in een persoonlijk gesprek. U kunt contact opnemen met mijn medewerker, de heer X, om een en ander hierover af te stemmen. Zijn telefoonnummer is (070) 3563XXX en per e-mail is hij te bereiken via post@nationaleombudsman.nl.

Een kopie van deze brief sturen wij per mail aan onze contactpersoon bij DUO, mevrouw X.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen